Сепа 60 gr. Цана 60 гр.

NIWA
Tygodnik Z.G. Białoruskiego
Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Ніва

Тыднёвік
Г.П. Беларускага
грамадска-культурнага таварыства

№ 39 (135) БЕЛАСТОК, 28 ВЕРАСНЯ 1958 года ГОД III

Не трэба закрываць дарогі ў будучыню

Цяпер на вёсцы шмат гаворыцца аб тым, што многа моладзі вучыцца ў гарадах. Тыя, што пазаканчвалі ўсялякія школы, маюць цяпер забяспечаны быт — будучыню ў жыцці. Не адна маці або бацька ганарацца перад знаёмымі сваім сынам — інжынерам ці дачкою-настаўніцай.

Таму вельмі цяжка зразумець тых бацькоў, якія не пускаюць сваіх дзяцей у школу — сваййму сыну або дачцы не даюць закончыць нават 7 класаў пачатковай школы. А такіх бацькоў ёсць нямала! Напрыклад, у адной толькі пачатковай школе ў Тапалянах (Беластоцкі павет) на 120 дзяцей не ходзіць у школу дзевяць! Не памагаюць тут размовы настаўнікаў з бацькамі. Не памагае дэкрэт аб абавязку ўсеагульнага навучання моладзі аб школьным узросце.

На вёсцы наглядаецца дзіўная з'ява: калі вучань не перайшоў у наступны клас, дык на другі год бацька ці маці не пасылаюць дзіцяці ў школу!

Аб лёгкадумнасці гэтых бацькоў, няма чаго і пісаць.

На беларускай вёсцы наглядаецца таксама яшчэ і іншая з'ява. Напрыклад, у пачатковую школу ў Ласінцы (Гайнаўскі павет) не ходзіць 12 дзяцей. Не толькі таму, што не перайшлі ў наступны клас. Не. Вось маленькую Любу Асташэўскую не пускаюць у школу таму, што трэба пільнаваць у хаце дзіцё, бо бацькі капаюць бульбу. — Восенню няхай пабудзе ў хаце, трэба памагаць на гаспадарцы, — кажуць яны. — А на зіму пусцім у школу, тады можа вучыцца.

Падобная з'ява і з другімі. Чаму бацькі не могуць зразумець таго, што іх дачка або сын за гэтых некалькі зімовых месяцаў не толькі не лагоняць у вучобе сваіх равеснікаў, але і наогул мала чаго навучацца. Бо школьная праграма не чакае. Калі вучань не ведае першых урокаў, то не зразумее і далейшых. Пачынае атрымліваць «двойкі» — не пераходзіць у наступны клас. У такім выпадку, пераважна, маці бяжыць да настаўніцы ці настаўніка і робіць авантуры, што нібы да яе пацехі «знарок» настаўнік «зласліва прычапляецца». Педагогу балюча слухаць такія словы.

Міжволі хочацца запытаць такіх бацькоў: Скажыце, што вам важнейшае — гаспадарка, ці свае дзеці? Для каго вы жывяцё — для гаспадаркі ці для дзяцей?

У сучасных умовах не даць дзіцяці адукацыі — хаця б 7 класаў, гэта значыць замкнуць яму дарогу да грамадскага авансу. У нашым жыцці звяртаецца вялікая ўвага на ўзровень адукацыі чалавека. Кожны чалавек павінен мець закончаных хаця б 7 класаў пачатковай школы.

С. ЯНОВІЧ

600.000.000

На здымку: шматмільённая дэманстрацыя працоўных сталіцы Кітая.

1.X.1949 г. была абвешчана Кітайская Народная Рэспубліка. Ужо 9 год шасьцісотмільённы кітайскі народ у стваральнай працы будуе сваю новую, сацыялістычную будучыню. Гэта не падабаецца імперыялістам і яны намагаюцца перашкодзіць мірнаму будаўніцтву. Але вялікі Кітай не баіцца шантажыстаў. Апошнія правакацыі амерыканскіх імперыялістаў у раёне Тайвана выклікалі гнеўны адказ усяго кітайскага народа. Згуртаваны, як ніколі, ён прадэманстраваў гатоўнасць разграміць агрэсараў, утрымаць суверэнітэт і тэрытарыяльную адзінасць радзімы.

Народныя апалчэнцы выказваюць гатоўнасць змагацца за радзіму.

— Абавязкова вызвалім Тайван! — клянуцца байцы Народна - вызваленчай арміі Кітая.

Артыкул дыскусійны

Палепшыць працу ГП БГ-КТ

Пачатая ў апошніх нумарах «Нівы» дыскусія аб працы Галоўнага Праўлення БГ-КТ выклікана непасрэднай патрэбай змянення некаторых напрамкаў яго працы. Беларускае Таварыства арганізавалася, не маючы ніякага вопыту і вымушана было ў сувязі з тым наследваць дзейнасць таварыстваў іншых нацыянальных меншасцей у Польшчы. Таму прынятыя метады працы, апрача дзейнасці «Нівы» і некалькіх мастацкіх калектываў сёння нас ужо не задавальняюць.

Шмат новага прыносіць смелы дыскусійны артыкул Рыгора Лясуна «Ці не ў малэлі справа?» Я асабіста амаль поўнасцю з ім згодны. Планы дзейнасці Таварыства павінны ствараццa так, каб маглі актывізаваць культурна - асветнае і эканамічнае жыццё галоўнай масы беларускага насельніцтва ў Польшчы, займаючага ўсходнюю частку тэрыторыі Беласточчыны. Нельга, зразумела, у гэтым плане не прадугледжваць форм сувязі і супрацоўніцтва з беларусамі, пражываючымі ў іншых раёнах Польшчы і за яе межамі. Але гэтае супрацоўніцтва будзе мець іншы характар.

У плане Таварыства павінны выступіць такія напрамкі дзейнасці, як арганізацыйны, мастацкі, асветны, гаспадарчы і іншыя. Развіццё іх будзе залежыць ад патрэб і зацікаўленасці жыхароў.

Каб не дубляваць, або не падменьваць працу агульнадзяржаўных устаноў, трэба ўтрымоўваць з імі як наймацнейшую сувязь, паўней выкарыстоўваць іх вопыт і матэрыяльную дапамогу. Напрыклад, поўнасцю адабраю прапанову тав. Лясуна аб стварэнні прафесіянальнай аб'язной эстрады, якая вельмі патрэбна для ажыўлення культурнага жыцця вёсак. Але працу яе трэба звязаць з тэатрам імя А. Вянгеркі або ВДК. У іншым выпадку такая эстрада, адарваная ад агульнапольскага і замежнага тэатральнага жыцця, не зможа задаволіць гледачоў ні горада, ні вёскі, бо, па-першае, зробіцца неаўтарытэтнай, а, па-другое, не зможа даць лепшага ад свайго, вясковага. У сваю чаргу працаўнікі эстрады павінны служыць парадай і быць апекунамі ўсіх беларускіх самадзейных гурткоў.

Многа месца ў плане будучай дзейнасці Таварыства трэба адвесці асветнай працы на вёсцы. Моладзь, нават пасля заканчэння пачатковай школы, парывае кантакт з кнігай і адстае ад жыцця, а ўжо аб ўзроўні асветы сярод старэйшага пакалення — і не варта ўспамінаць. Асветную працу трэба пачаць ад кароткіх лекцый, выкарыстоўваючы на кожным кроку зборы сялян — сходы, кінафільм, пастаноўку і г. д. Іх зацікавяць і апошнія сусветныя навіны, і агракультура, і атамная энергія, і агульная гігіена, і спосабы кансервавання фруктаў. А, здаецца, мы ўжо маем магчымасць задаволіць іх нават настолькі разнастайную цікавасць. З беларускага асяроддзя вырасла многа выдатных спецыялістаў — інжынераў, настаўнікаў, лекараў, артыстаў, якія ахвотна перакажуць насельніцтву свае веды. А не было б цяжка кожнаму спецыялісту зрабіць па 2—3 даклады ў год. Беларускае Таварыства павінна ўтрымоўваць сувязь з ТВП — можа яно таксама выйшла б з Беластока насустрач жаданню сялян.

Урэшце, Галоўнае Праўленне павінна ўсебакова абмеркаваць пытанне ўзнікнення хоць адной сярэдняй беларускай школы ў Беластоку. І павінен быць гэта тэхнікум. Пры добрай волі асветных устаноў можна знайсці рашэнне праблемы школьнага будынка, а настаўнікаў і вучняў знойдзецца дастаткова.

В. ЮЗВЮК

Распачынаецца партыйная вучоба

Як і кожны год, сёлета ў асенне-зімовы перыяд распачынаецца партыйная вучоба, арганізаваная пунктамі партыйнай прапаганды.

Пунктам партыйнай прапаганды Павятовага Камітэта партыі ў Гайнаўцы ўжо апрацован падрабязны план партыйнай вучобы ў павеце. Прадбачваецца ў гэтым годзе ў павеце ўключыць у партыйную вучобу звыш 600 членаў партыі і некалькі сот беспартыйных актывістаў.

У праграме партыйнай вучобы — асноўныя пытанні марксізма, эканоміка сельскай гаспадаркі і гісторыя рабочага руху.

Выкладчыкамі ў асноўным з'яўляюцца настаўнікі і партыйныя актывісты. Яны яшчэ ў верасні г. г. будуць удзельнічаць у некалькідзённым семінары, спецыяльна для іх арганізаваным Павятовым камітэтам партыі.

Партыйная вучоба ў горадзе распачнецца ўжо ў кастрычніку, а ў вёсках — у лістападзе.

Агульна на Гайнаўшчыне ў партыйную вучобу ўключана 42 пярвічныя партыйныя арганізацыі. (вб)

Дзяржаўны бюджэт за I паўгоддзе павялічыўся на 5 мільярдаў злотых

Пасля летняга адпачынку першая з сеймовых камісій (Камісія гаспадарчага бюджэту і фінансаў) пачала працаваць. На працягу 2-днёвых пасяджэнняў былі абмеркаваны 3 інфармацыі Міністэрства фінансаў, а сярод іх інфармацыя аб дзяржаўным бюджэце на першае паўгоддзе.

Як вынікае са справаздачы міністра фінансаў Т. Дзітрыха, дзяржаўны бюджэт на першае паўгоддзе быў павялічаны на 5 мільярдаў злотых, якія былі выдаткаваны на павелічэнне пенсій, павышэнне зарплаты настаўнікаў і іншыя непрадбачаныя мэты.

Дзяржаўны бюджэт павялічыўся ў асноўным за кошт перавыканання планаў прамысловасцю і сельскай гаспадаркай. Узраслі таксама запасы тавараў у гандлі.

Міністр Дзітрых падкрэсліў, што, паводле арыентацыйных падлікаў, у гэтым годзе колькасць прамысловай прадукцыі ўзрасце больш, чым на 10 прац. (у той час, як план прадугледжваў узрост яе на 6,1 прац).

Такім чынам, першы раз за многія гады ўзрост прадукцыі перавысіць узрост фонду зарплаты.

Асабліва міністр Дзітрых падкрэсліў, што наступіла найбольш глыбокая, чым у папярэднія годы гаспадарчая стабілізацыя нашай краіны.

Эстрадны калектыў у Беластоку

Гэтымі днямі пры Гарадскім Аддзеле Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Беластоку створаны эстрадны калектыў, які прыступае да апрацоўкі праграмы. Выступіць ён у палове месяца кастрычніка на першай масавай вечарынцы, якая адкрые асенне - зімовы сезон культурна - асветнай дзейнасці таварыства.

Кіраўніком эстраднага калектыву з'яўляецца Кастусь Сідаровіч. (ся)

Камітэт пабудовы беластоцкага тэлебачання дзейнічае

22.IX. г. г. у Беластоку адбылося пасяджэнне Грамадскага Камітэта пабудовы станцыі тэлебачання і радыёвяшчання. На пасяджэнні быў выбраны прэзідыум Камітэта і камісіі: фінансавая, тэхнічна - будаўнічая і прапагандовая.

На чале пакліканага прэзідыума стаў I-шы сакратар Ваяводскага камітэта Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі Аркад'юш Лашэвіч.

Прэм'ер Фэрат Абас абвяшчае Часовы Вольны ўрад Алжыра ў час прамовы ў Каіры (Егіпет), 19.IX.1958 г.
фота — ЦАФ

Міжнародны агляд

АДКРЫЦЦЕ ПАСЯДЖЭННЯ XIII СЕСІІ ГЕНЕРАЛЬНАЙ АСАМБЛЕІ

16 верасня ў Н'ю - Йорку пачала сваю работу чарговая XIII сесія Генеральнай Асамблеі ААН.

Старшынёй XIII сесіі быў выбраны прадстаўнік Лівана Малік, вядомы па сваіх праамерыканскіх поглядах. Характэрна, што выбранне Маліка старшынёй XIII сесіі Генеральнай Асамблеі ААН адбылося насуперак волі Лігі Арабскіх краін. Таму газета «Аль-Ахбар» піша, што «ЗША падтрымалі свайго агента Шарля Маліка і падшукалі яму часовую працу, пасля таго, як ён аказаўся не пры справе ў Ліване і ў арабскім свеце. Шарль Малік прадаў арабскі нацыяналізм, каб дагадзіць Амерыцы».

ЯШЧЭ АДНО ПАПЯРЭДЖАННЕ КІТАЙСКАГА УРАДА

Як паведамляе агенцтва Сіньхуа, 18 верасня 6 амерыканскіх ваенных караблёў шэсць раз урываліся ў тэрытарыяльныя воды Кітая ў раёне правінцыі Фуцзянь.

Пералічыўшы ўсе выпадкі ўварвання, агенцтва перадае, што прадстаўнік Міністэрства замежных спраў КНР мае паўнамоцтвы заявіць: «Пасля аднаўлення перагавораў паслоў Кітая і ЗША ў Варшаве амерыканскія ваенныя караблі 15, 16 і 17 верасня з правакацыйнымі мэтамі знаходзіліся паблізу тэрытарыяльных вод Кітая ў раёне Цзыньмыньдао і Сямынь. 18 верасня амерыканскія ваенныя караблі большымі сіламі, чым раней, шэсць раз паглыбляліся ў тэрытарыяльныя воды Кітая ў раёне правінцыі Фуцзянь. Гэта сур'ёзная ваенная правакацыя ЗША, якія ігнаруюць неаднаразовыя папярэджанні ўрада Кітая і перагаворы паслоў Кітая і ЗША, праходзячыя ў Варшаве. У сувязі з гэтым урад Кітая робіць шостае сур'ёзнае папярэджанне».

НАПАД НА МІНІСТРА СУСТЭЛЯ

Як паведамляе агенцтва Франс Прэс, аўтамабіль, у якім знаходзіўся міністр інфармацыі Жак Сустэль (адзін з главароў ваеннага мецяжу ў Алжыры), быў абстраляны раніцай 15 верасня з аўтамата. Напад быў зроблены на адной з цэнтральных вуліц Парыжа. Сустэль застаўся цэлы і здаровы. Ахова, якая суправаджала міністра, адкрыла ў адказ агонь па невядомых, якія стралялі ў аўтамабіль. Адзін з іх быў забіты, другі паранены.

Адразу ж пасля нападу Сустэль зрабіў прэсканферэнцыю, на якой аб'явіў, што арганізатарамі пакушэння з'яўляюцца члены нацыянальнага фронта вызвалення Алжыра.

НАРВЕГІЯ ЗА ПРЫНЯЦЦЕ КНР У ААН.

Усе газеты апублікавалі паведамленне з Н'ю-Йорка, у якім гаворыцца, што, згодна з заявай нарвежскага міністра замежных спраў Лангe, які прыбыў на сесію Генеральнай Асамблеі ААН, Нарвегія выступае за прадстаўленне Кітайскай Народнай Рэспубліцы яе законнага месца ў ААН.

РАСКОЛ У ФРАНЦУЗСКАЙ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ

Глыбокія разыходжанні, якія існавалі на працягу некалькіх год у французскай сацыялістычнай партыі (СФІО), дасяглі вышэйшага пункта. 15 верасня пад моцным націскам генеральнага сакратара СФІО Гі Мале і яго асяроддзя з'езд сацыялістычнай партыі 2786 мандатамі супроць 1176 выказаўся ў падтрымку праекта новай канстытуцыі. У партыі адбыўся канчатковы раскол. Большая група членаў СФІО вышла з яе і стварыла новую партыю — французскую аўтаномную сацыялістычную партыю.

Кіраўніцтва французскай аўтаномнай сацыялістычнай партыі аб'явіла, што будзе весці энергічную кампанію супроць праекта рэформы канстытуцыі.

ГЛЫБОКАЯ ТРЫВОГА У АНГЛІІ.

Развіццё амерыканскай агрэсіі ў Тайванскім праліве выклікае глыбокую трывогу ў Англіі. Газета «Дэйлі Геральд» у загалоўку на ўсю першую старонку патрабуе спыніць гэта шаленства. У рэдакцыйным артыкуле газета рэзка крытыкуе англійскі ўрад, які падтрымлівае амерыканскую агрэсію.

«Дэйлі Геральд» рашуча патрабуе, каб англійскі ўрад не пакідаў ніякіх сумненняў у амерыканцаў у тым, што калі Далес уступіць у бітву, то Англія не падтрымае яго. *У. Л.*

ЗМОВА ДЭ ГОЛЯ З АДЭНАУЭРАМ

28 верасня ў Францыі адбудзецца рэферэндум з прычыны прыняцця новай канстытуцыі, прэпарыраванай рэакцыйнай французскай ваеншчынай. Рэакцыя робіць усё магчымае, каб навязаць народу ваенную дыктатуру, каб ліквідаваць у Францыі рэспубліканскі лад.

У самы разгар гэтай палітычнай барацьбы ў Францыі напярэдадні рэферэндума — плебісцыту, адбылася вельмі знамянальная сустрэча заходнягерманскага канцлера Адэнауэра з французскім прэм'ерам дэ Голем. Сустрэча гэта, якая адбылася ў асабістым маёнтку дэ Голя Каламбэ-ле-дзёз-Энгліз, знамянальна тым, што кладзе пачатак новай восі, на гэты раз паміж Парыжам і Бонам. Крайне правая газета «Арор» з энтузіязмам пісала аб гэтай сустрэчы: «Хвалюючае і мілае супадзенне: сустрэча ў Каламбэ адбылася амаль дакладна дзень у дзень у 20 гадавіну мюнхенскага пагаднення... Учарашняя сустрэча аб'ядноўвае Францыю і Германію ў справе яднання Заходняй Еўропы супроць пагрозы камунізма». Такімі ж радаснымі выказваннямі каментыруюць гэту сустрэчу і іншыя рэакцыйныя газеты, называючы яе новым гістарычным этапам французскай унешняй палітыкі.

Як паведамляюць газеты, адным з пытанняў, якія абмяркоўваліся ў Каламбэ, была ўнутраная палітыка новага французскага ўрада. Вынікі гэтага абмеркавання такія, што, як паведамляе газета «Монд», генерал дэ Голь з гэтага часу можа разлічваць на поўнае ўзаемаразуменне Бона. Нічога дзіўнага. Французскі друк ужо звяртаў увагу на тое, што шэраг артыкулаў праекта новай французскай канстытуцыі падобны на канстытуцыю Адэнауэра. У прыватнасці, чацверты артыкул французскага праекта адносна палітычных партыі амаль цалкам супадае з 21 артыкулам заходнягерманскай канстытуцыі, пры дапамозе якой Адэнауэр аб'явіў уне закона Камуністычную партыю Германіі і многія іншыя дэмакратычныя арганізацыі.

Асабліва звяртае на сябе ўвагу туманная заява, якая знаходзіцца ў камюніке, аб тым, што Адэнауэр і дэ Голь жадаюць, каб іх супрацоўніцтва магло пашырыцца на магчыма большую колькасць еўрапейскіх дзяржаў. Гэта азначае ўзнікненне нейкага новага ваеннага пакта, нейкай новай ваеннай групіроўкі.

Пасля сустрэчы ў Каламбэ заходнягерманскі друк з вялікай радасцю канстаціруе, што рассеяны розныя апаскі з прычыны так званага вольнага рынку і іншых планаў, пры дапамозе якіх манаполіі Заходняй Германіі хочуць устанавіць сваё эканамічнае панаванне ў «малой Еўропе», уключаючы шэсць заходнееўрапейскіх краін.

Такім чынам, сустрэча ў Каламбэ рассеяла яшчэ адзін міф, пры дапамозе якога французская рэакцыя спрабавала ашукаць грамадскасць. Правячыя французскія колы не толькі не думаюць аб тым, каб змяніць тую небяспечную палітыку, якая ўцягнула Францыю ў ваенны блок з германскімі мілітарыстамі, паставіла французскіх салдат пад камандаванне былога ката патрыётаў Францыі Шпейдэля і наносіць урон суверэнітэту і незалежнасці французскай дзяржавы, але, насуперак, гатовы ісці яшчэ далей па гэтаму шляху.

Усе дэмакратычныя партыі і арганізацыі Францыі з кожным днём усё больш пераконваюцца, што палітыка дэ Голя вядзе краіну ў прорву. Таму яны заклікаюць увесь французскі народ адказаць у час рэферэндума «не».

УЛАДЗІМІР ЛЕБЯДЗІНСКІ

Літаратурная старонка

Трыбуна Беларускага літаратурнага аб'яднання ў Беластоку №4

ЭПІГРАМЫ

Паэтам

Быў бы мо' і паэтам,
Толькі галава... не гэта.

Пісьменніку — мемуарысту

Ён напісаў двухтомнік мемуараў
Аб тым, як з геніям стаяў ля пісуара.

Аса

Мікола Гайдук з Беластоцкага павета, 1933 года нараджэння. Сын селяніна. Закончыў агульнаадукацыйны ліцэй у Міхалове. Вучыўся ў Ленінградскім і Мінскім універсітэце. Упершыню выступіў з вершамі на старонках «Нівы». Цяпер працуе ў рэдакцыі «Нівы».

Мікола Гайдук

АСЕННІ МАТЫЎ

Загоны чорнымі разорамі
Жалобу сеюць па палях.
І кліча ў вырай,
кліча зорамі,
Гусям міргае Млечны шлях.

Задуманы, стаяць, без шолаху
У сіняй імгле лясы.
Гараць на гонях,
гараць ад золаку
Нязжатай грэчкі паясы.

Устае восень рана, з росамі
Віць павуцення ніць
І снуе па быльніку,
снуе босая
Да самых позніх вечарніц.

БЕЛАВЕЖА

Падарожны!
Тут свой ход запыні,
Рукзак з пляча скінь.
Адпачынак ў цяні
Вабіць шэптам дубоў,
Песняй ціхай ялін.

Пыл чужы са ступні,
Што з далёкіх дарог
Прынёс ты, атрахні,
Ушануй пушчаны
Заімшэлы мурог.

Тут ад стомы дарог
Пах дубровы асвежыць.
Тут пасцель — сена стог
Калыханкаю — шум,
Гулкі шум Белавежы.

Ноч туманам сцелецца;
Сонны плёс ракі, —
Толькі за аселіцай
У лузе светлякі.

Быццам з неба зорнага
Хтось рукой знарок
Сярод луга чорнага
Страхнуў зоры ў змрок.

Люба Красоўская

Люба Красоўская-Райнава, нарадзілася ў 1932 годзе ў Малынцы, Беластоцкага павета. У 1957 г. закончыла Мастацкую Акадэмію ў Сафіі (Балгарыя). Працуе ў «Ніве».

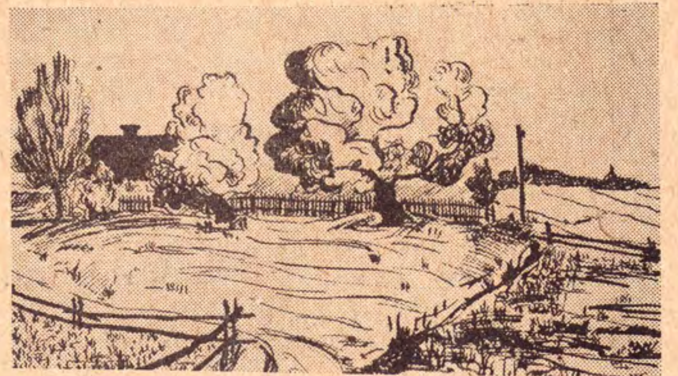

Пейзаж.

Галава.

Антось з Лепля

Шляхецкія госці

Антось з Лепля (Антон Васілеўскі) пачаў пісаць яшчэ перад вайной. У беларускім перадваенным друку былі змешчаны яго першыя творы. Антось з Лепля піша прозай і вершам. Жыве цяпер на Заходніх Землях.

У Залыччы кіпіць жыццё. Старыя і малыя шляхеткі нешта рупліва бегаюць, круцяцца, клапоцяцца, некуды збіраюцца.

Куды ж гэта? — А ў госці да Чуб-Цяпілаў. Тыдзень таму назад тыя прыслалі праз парабка паперу, у якой пісалася:

«Вельце паважаныя і чцігоднэ паньство Лычкоўскія! Просімы абавязкова быць у нас, значыцца, у Чуб-Цяпілаў, на Усіх Святых першым днём у гасцях. Шмат хто бэндзе сабраўшысень. Бэндзе выпіўка і квашаніна, а і кілбасы, а і капуста са смятанай, а і парасёнак ў масле, а і сырнікі ў тлустасці... На астатак падамы або бліны аўсяныя з гусіным шмальцам, або кісель аўсяны з маслам, або яблыкі з... млекам.

Спадзяёмся, же бэндзеце напоўненыя усім усякім, а і здаволеныя бардзо вшысткім ад'едзеце ад нас, паноў Чуб-Цяпілаў, да свайго Залычча.

З вялікім паважаннем чакаць будзема.

Паноў . . . . Чуб-Цяпілы.»

Гэткае пасланне атрымалі ад «старога шляхецкага роду», дык і не дзіва, што ў паноў Лычкоўскіх кіпела ў будынку, як у катле.

Сама пані Лычкоўская, высокая, прыгожая, поўная жанчына падганяла нізкага кульгавага пана.

Сын іхні Мамерт гадоў 24-ох падганяў сястру Уршулю, прыземістую, круглую маладзіцу гадоў 25, крычучы штомінута:

—Уршуля, дзе штаны? Уршуля, падай шлейкі! Уршуля, дзе падзела панчохі ды калёшы?

Апрача гэтага ў Уршулі быў муж Стаська, худы, спрытны гарадскі чалавек (на чыгунцы нейкую службу меў). Той таксама спрыкрыўся Уршульцы, просячы хустачкі (грошай у дарогу), бо гэта было ў ейных руках.

Але пад вечар — ткі ўсё сціхла. Пані сама з Мамертам села на калёсы, у якіх буднімі днямі гной у поле вазілі, Уршуля са сваім Стаськам — на каламашцы, што ў касцёл кожнае свята ездзяць — і паехалі.

Сціхла ў Залыччы. Дзе ні дзе толькі курыца засакоча, знёсшы яйка, або пятух запяе. Сам пан Лычкоўскі сеў ля акна ў «салёне», узлажыў на нос акуляры, узяў кніжку і ўзносіў малітвы Богу за сябе і за паехаўшых у госці.

Туп... туп.. .тупа-туп... бяжыць конік з калёсамі. Туп-туп... за ім другі з каламашкаю.

Паволі то зближаюцца, то ўцякаюць ад іх прыдарожныя бярозы, мінаюць поле за полем, лужыну за лужынай, мост за мастом.

Качаюцца і ўздрыгваюць на калдобіністай дарозе павозкі, качаюцца - уздрыгваюць, хіляюцца ў бакі дрэмлючыя смачна седакі.

Туп-туп... тупа-туп... без канца адбіваецца з гасцінца.

Раптам чуюць — «гаў! гаў!» забрахалі недзе блізка сабакі. Прачнуліся седакі. Мамерт затрымаў каня, злез і нешта пачаў шукаць на дарозе — пугу страціў, едучы. Гэта здаралася з ім кожны раз, як толькі выпраўляўся ў госці, ці ў Дзісну.

Пані-матка была разумнай жанчынай. Яна з усмешкай пазірала на сына і казала:

— Можа вёрст пяць назад страціў... не варта шукаць, паедзем як-небудзь!

Мамерт адламаў алешыну і, не абламаўшы галля, узмахнуў ёю над канём.

Праз хвіліну яны звярнулі на панадворак паноў Чуб-Цяпілаў.

Сустракаць вышаў сам гаспадар, малады і смешны дзяцюк гадоў трыццаці, з вялікім падбародкам і скрыўленаю губой. Каней з павозкамі ўпарадкавалі, рэчы якія, перакуску, сеннікі і сядзенне, а і клункі паны Лычкоўскія пазабіралі з сабой у хату. Алешніну-паганялку Мамерт старанна схаваў ля плоту.

У хаце было поўна пань, паноў, дзяўчат і дзяцюкоў. Размясціўшыся былі ўсе гурткамі па кутох — старыкі сабе, старухі сабе, дзяцюкі і дзяўчаты асобна. Ціха было. Толькі шэпт і шорхат данёсся да вушэй Лычкоўскіх, калі тыя ўвайшлі з усімі вандзэлкамі ў хату.

— Пахвалёны Езус Хрыстус! — загаманілі новапрыбыўшыя. Ім адказалі зараз-жа з усіх куткоў:

— На векі векуў!

Гаспадар і гаспадыня кінуліся памагаць раздзявацца. З вялікім трудом адвярцелі паню-матку з коўдраў, хустак і шнуровак. Знялі пальто ватовае і «на мяху», валёнкі, а тады ўжо яе вялі і знаёмілі з сядзеўшымі. Пасадзілі нарэшце на пачэсным месцы. Мамерт, Уршуля і Стаська ўслед перазнаёміліся з усімі і сталі ці селі, дзе каму спадабалася.

Гаспадар стаў пасярод хаты і голасна прагаварыў:

— Вельцэ і дроге госцікі! Болей ніхто не прыедзе да нас, будзем брацца за дзела! Сталы паставімы на сярэдзіне хаты. Пад'емы спочонтку, а потэм бэндзем забаўляцца!

Падняліся ўсе хлопцы, зашумелі, зарагаталі, загручэлі табурэтамі, зэдлікамі і сталамі. З кухні, з шафаў і скрынак гаспадыні (тры сястры Чуб-Цяпілішкі) насілі і насілі на сталы, накрытыя белымі абрусамі, усялякія прысмакі. Урэшце, усе госці прошаны былі садзіцца — пачалося частаванне.

Пілі гарэлку, ды закусвалі чым хто хацеў. А ўсяго было на стале: была тут вандліна ад колькіх галоў вандзоная, а такая цвёрдая, што трудна было адкроіць кавалак: не браў нож, не бралі і зубы, бо была, як падмётка... Яно і паказна і аканомна.

(Працяг на стар. 6)

„Выбачайце, калі ласка"

...ці грошы маюць усемагутнае значэнне

У судзе ў часе разбору кожнай справы (акрамя тых, якія адбываюцца пры зачыненых дзвярах), заўсёды многа людзей

Адны прыходзяць як сведкі, іншыя — з цікавасці. Зусім іншую групу складаюць сваякі, сябры і знаёмыя абвінавачаных. Апошніх можна пазнаць па выглядзе твару, нервовым жэстыкуліраванні, калі яны размаўляюць з адвакатамі, засядацелямі ў часе перапынку. Такія размовы з абаронай з'яўляюцца звычайнай паўсядзённай з'явай.

Людзі гэтыя згодна з абавязваючымі ў нашым заканадаўстве законамі, пры дапамозе абаронцаў імкнуцца дапамагчы тым, якія стаяць перад абліччам справядлівасці, прадстаўляючы аб'ектыўную праўду суду.

Гэты кароткі ўступ я пішу для таго, каб падкрэсліць адзін факт, які паказвае, якім іншым спосабам імкнуцца дапамагчы абвінавачаным розныя знаёмыя.

12 мая г. г. у зале нр. 2 у будынку Ваяводскага суда ў Беластоку разглядалася справа Браніслава Палюха і інш.

Думаю, не такужо трэба будзе гаварыць аб тым, за што адказвае перад судом Браніслаў Палюх і яго праваручнікі, важнейшым будзе ток падзей, якія разгарнуліся вакол гэтай справы.

Абвінавачаны Палюх свабодна прызнаецца, судовы камплект, пракурор і абаронца прыслухоўваліся. Побач судовага стала сядзела сакратарша суда Рэгіна Вільчэўская. Яе рука дакладна і хутка запісвала ўвесь ток працэса.

У зале сярод многіх слухачоў знаходзіліся знаёмыя абвінаваchаных, між іншымі і Аляксандр Зыскоўскі — будаўнічы тэхнік, які жыве ў Беластоку.

Спачатку яго асоба не прыцягвала нічыёй увагі. Сядзеў ён спакойна і толькі па пунсовых выгарах на яго твары можна было здагадвацца, што ён не ёсць звычайным зацікаўленым.

Суд аб'явіў перапынак і падаецца на нараду. І тут герой нашага рэпартажа, гэта значыць Аляксандр Зыскоўскі пастанавіў дзейнічаць у кулуарах. Відаць ужо з самага пачатку ён прадумаў, якім спосабам дапаможа свайму абвінавачанаму сябру.

З задавальненнем сцвердзіў, што сакратарша, якая робіць пратакол працэса, жонка некага знаёмага.

«Трэба да яе стукнуць», — падумаў, „яна многа можа зрабіць. Ніхто апрача яе не робіць пратаколаў. Калі захоча, дык толькі змяніць запіс таго, што сказаў абвінавачаны і справа будзе наладжана. Вядома, важна тое, што ў пратаколе запісана, — снаваў думку зараз жа, як аб'явілі перапынак.

З гэтай думкай паспяшыў на калідор за прыкмечаным збавіцелем. Падышоў да Вільчэўскай і надзвычай ветліва спытаў; «Выбачайце, калі ласка, ці сёння закончыцца справа?»

Рэгіна Вільчэўская з характэрнай ёй ветлівасцю, інтэлігентна адказала і накіравалася адыйсці, але Зыскоўскі, відаць, заахвочаны прыемным тонам, пастанавіў загуляць у адкрытыя карты.

— Прашу вас, — прамовіў ён да жанчыны і, непрыкметна азірнуўшыся, каб упэўніцца ці ніхто не слухае, зрабіў прапанову аб сфальшаванні пратаколу справы Палюха.

Не паспеў дадаць, што за труд добра заплаціць, як Рэгіна Вільчэўская з пачуццём агіды глянула на гэтага асабівага «адваката».

— «Вы за каго мяне лічыце, не туды трапілі...» — усхвалявана загаварыла і раптам адышла.

Але Зыскоўскі ўсё ж пастанавіў дзейнічаць далей. На другі дзень ён прыдумаў зрабіць новую атаку на грам. Р. Вільчэўскую. Ізноў, як раней, падабраўшы зручны момант, падыйшоў да Вільчэўскай. Яна хацела паабшаць яго, заявіўшы, што «няма часу», але Зыскоўскі раптам прасунуў ёй сваю руку з шалясцячымі чырвонцамі: — «Гэта вам на пачатак»...

Не глядзела яна колькі іх было, і не чула, што сказаў далей. Ашаломленая здарэннем, узрушаная нахабнасцю Зыскоўскага, Вільчэўская хутка знікла з калідора.

Зыскоўскі не чакаў такога абароту справы. Ён ніяк не мог зразумець, чаму новыя, чырвоныя стозлатовыя банкноты раптам страцілі сваю ўсемагутную моц.

*

За нячэсны ўчынак Павятовы суд гор. Беластока засудзіў Зыскоўскага на два з паловай гады турмы.

Сам Зыскоўскі, як і іншыя яму падобныя, павінны зразумець, што грошы цалкам трацяць сваю вартасць, калі сутыкаюцца непасрэдна з чалавечай добрасумленнасцю.

Ю. ПОЛЯК

Больш 3000 зл у месяц за малако

Сяргей Бурачок і Алесь Мароз у Новым Беразове (Гайнаўскі павет) маюць вялікія даходы ад продажу малака. Сяргей Бурачок мае дзве каровы і нейкі час прыносіў да зборшчыка па 40 літраў малака. Кожны месяц атрымоўваў ён 3.000 і больш зл., а Алесь Мароз атрымоўваў кожны месяц каля 4 тысяч зл. Каб усе нашы сяляне так даглядалі кароў, як Сяргей Бурачок і Алесь Мароз, дык іх бюджэт значна павялічыўся б.

Тапалянскі стаў

Пасярэдзіне вёскі Тапаляны (Беластоцкі павет) ёсць вялікі стаў. У гэтым годзе 10 гаспадароў узялі яго ў арэнду ад Грамадскай Рады. За арэнду заплацілі падатак па 150 зл. Восенню гаспадары хочуць вылавіць рыбу. Пажаданым было б, каб гэтая арандатарская суполка ачысціла стаў (у ім вельмі многа мулу) і развяла карпаў. Карп — рыба больш карысная, з яе больш даходы. Павятовае Праўленне па справах сельскай гаспадаркі пайшло б насустрач гэтай ініцыятыве. Арандатары атрымалі б дапамогу ад праўлення.

На здымку: від на стаў и вёсці Тапаляны.

Жыццё

Легенда

Легенда гаворыць, што ў далёкім мінулым Востраў быў велізарным сялом, расцягнуўшымся на 5 км. Жыць у такім вялікім сяле было нявыгадна. Цяжка было заганяць авечак, якія не заўсёды знаходзілі свой панадворак. А ў сярэдняй частцы сяла найгорш было з вадой. Пры старой тэхніцы людзі не ўмелі навват пабудаваць глыбокага калодзежа. І вось гэтыя, ды і іншыя прычыны садзейнічалі таму, каб сярэднюю частку сяла перасяліць пад лес. Такім чынам, атрымаліся тры вялікія вёскі Паўднёвы Востраў, Паўночны Востраў і Новы Востраў, які ў мінулым залічаўся да сярэдняй часткі вялікага сяла.

Прадзядулі расказвалі нашым дзядулям і аб тым, што ў Паўднёвым Вострава каля Жамойдаў на аселіцы было многа крыніц ды дрыгвы. І ўтапіўся калісьці там адважны казак, які хацеў праскакаць на кані праз дрыгву.

З тых крыніц брала свае вытокі ціхая рэчка Брашчанка. Па-за гумнамі і праз вёску Мякішаўскім ровам працякала яна ў кірунку Новага Вострава.

За царызма...

Шмат жыхароў Паўднёвага Вострава было гарбарамі і тэкстыльшчыкамі. Адны хадзілі на працу ў мястэчка Крынкі, іншыя — на суконную фабрыку ў Пяшчаніку.

Жылося людзям цяжка. Ураджаі былі слабыя; неразвітай была сельскагаспадарчая тэхніка. Усё было зроблена з дрэва: і восі ў возе, і плугі, і бароны. На хлеб малолі ў жорнах. Хадзілі ўсе ў лапцях.

У вёсцы часта нараджаліся дзеці, так што бабкі мелі шмат працы. Але ж і ўмірала іх нямала, нямала гінула і дарослых людзей. Ды і не дзіва: лекарамі ва ўсёй аколіцы былі шаптухі і знахары.

Вельмі многа было гутаркі ў вёсцы, калі хто жаніўся. Як расказваюць нашы дзядулі, якія чулі гэта яшчэ ад сваіх дзядуляў, у вёсцы некалі былі толькі адны боты. У гэтых ботах ездзілі многія вянчацца. Багацце, пасаг вырашалі ўсё. Не было пасагу, дык і красуні з найлепшым характарам заставаліся ў дзеўках.

Да 1939 года...

Зарабіць не было дзе. «Голад на зямлю» павялічваўся. Вузкія палоскі драбніліся на яшчэ вузейшыя. Колькасць сялян - беднякоў з кожным годам узрастала. Амаль усе падросткі былі пастухамі. Хадзілі яны ў школу толькі зімою. Да 1939 года ў Востраве было толькі 4 класы. Закончыў 7 класаў пачатковай школы толькі адзін чалавек.

І так, як за цара, хадзілі ў лапцях, а калі ішлі ў царкву ці касцёл, або на кірмаш, то абутак неслі ў руках і толькі ўжо ў мястэчку або каля царквы ці касцёла абуваліся.

Так ішлі гады. Надыйшоў верасень 1939 года. Шмат мужчын забралі на вайну. Многія з іх загінулі, а многіх лёс закінуў у іншыя краіны. Некаторым з іх толькі цяпер удалося наведаць свой родны кут, сваю вёску.

Вось так і мой сябра нядаўна прыехаў з захаду і пабываў у Паўднёвым Востраве. Да свайго прыезду ён думаў, што нічога тут не змянілася. Трохі навват верыў рэакцыйнай прапагандзе, што ў Народнай Польшчы сяляне жывуць яшчэ горш, чым у часы санацыі, што ён застане вёску такою, калі не ў горшым становішчы, якою яна была да 1939 года.

*

І вось яму з Беластока ў Паўднёвы Востраў захацелася ехаць не аўтобусам ПКС-у, а цягніком да Валілы, гэта значыць тою трасаю, якою даваліся яму ехаць у 1938 годзе.

— Калісьці каштаваў білет з Беластока ў Валілы 2 зл., гэта значыць столькі, колькі 40 або 50 яек. А колькі ён цяпер каштуе? — пацікавіўся сябра.

— 10 зл. — адказаў я. — А калі перавесці на цану яек, дык гэта будзе 6—7 штук.

Цягнік быў перапоўнены. Ехалі старыя і дзеці, жанчыны, мужчыны і моладзь. Відаць было, што шмат пасажыраў з вёскі; гутарылі яны па-беларуску аб гаспадарчых справах.

— Калісьці не было столькі людзей у цягніку, — заўважыў сябра, — а сяляне амаль і не ездзілі. Пяшком хадзілі, або фурманкаю ехалі ў Беласток.

Калі выйшлі мы з цягніка, адразу заўважылі, што нас чакае з возам - балонам наш сваяк. Мы селі, і конь хутка пабег рысцою пад пясчаную горку.

Сябра наш прыпамінаў былое жыццё ў Паўднёвым Востраве, гаварыў аб тым, колькі было гора ў людзей.

— Хто меў чацвярціну — дык на ёй цяжка было гаспадарыць аднаму, а калі падзяліць яе на трох сыноў — дык гэта зусім прапажа, горш катаргі. Успомніў ён і тое, як санацыйны ўрад праследаваў беларусаў, як ад праваслаўных адабралі царкву ў Грыбоўшчыне і як з яе зрабілі касцёл, як імкнуліся прышчапіць у палякаў нянавісць да ін-

Пагутарым

У жыцці нашым ёсць яшчэ шмат розных балючых спраў: асабістых і грамадскіх. Вось у гэтым кутку будзем кожны тыдзень гутарыць з нашымі чытачамі на балючыя тэмы, аб якіх пішуць чытачы «Нівы».

Першую нашу гутарку распачнем з нашымі чытачамі, ад якіх мы ўжо атрымалі лісты.

ВІКТАР БАРЧУК з Рыбал піша нам, што ў яго вёсцы вельмі пашырылася п'янства, асабліва сярод моладзі. Няма свята, каб моладзь не залівалася гарэлкай. І далей пытае, чаму мы мала на гэтую тэму пішам.

Праўда, гэта балючая справа нашай вёскі. Мы многа ўжо на гэтую тэму пісалі, будзем пісаць і далей. Аднак усяго тага мала. Нашы чытачы, у якіх ляжыць гэта справа на сэрцы, павінны не толькі пісаць. Трэба арганізаваць у вёсках пры дапамозе настаўнікаў і разумнейшых гаспадароў гутаркі аб шкоднасці гарэлкі на здароўе чалавека. Калі хочам быць здаровымі, то ўсе павінны весці барацьбу з гэтай сумнай з'явай. Асаблівую ўвагу трэба звярнуць на барацьбу з самагоншчыкамі, якія распойваюць наш народ, марнуюць збожжа і крыўдзяць свае сем'і.

ГРАМ. Я. В. З ГАЙНАЎСКАГА ПАВЕТА піша, што ў вёсцы Дубічы Асочныя ёсць шмат гаспадароў, якія парасквалі сваю зямлю на сваіх сыноў і дочак, каб пазбегнуць высокіх налогаў. І далей піша: — «Толькі багатыя гаспадары сёння добра жывуць, а бедныя як даўней бедавалі, так і бядуюць...»

Не сумняваемся, дарагі чытач, што ёсць такія сяляне, якія ўкрываюць сваю зямлю або распісваюць сярод найбліжэйшых. І мы не хвалім такіх гаспадароў. Аднак не згодны з вамі адносна беднякоў. Наша дзяржава робіць усё, каб дапамагчы беднаму сялянству. Дае ільготы ў падатках, звальняе ад дзяржаўных паставак збожжа, бульбы, мяса; дае магчымасць атрымаць крэдыты на пабудову дамоў, зерне на пасеў, машыны і г. д.

Шмат малазямельных сялян працуе на прадпрыемствах і фабрыках. Усё гэта мае вялікі ўплыў на павышэнне даходаў бедныты.

Ці гэтага дастаткова? Напэўна, не. Для таго, каб хутчэй палепшыць жыццё, трэба шукаць лепшых форм гаспадарання.

На гэтым заканчваем сёння нашу гутарку. Сустрэнемся за тыдзень.

Ваш сябра
МІХАСЬ

маладзее

іншых нацыянальных меншасцей і як палітыка гэтая не давала жаданых вынікаў.

Сонца ўжо схавалася за лесам, калі мы набліжаліся да Паўднёвага Вострава. Вёску ахутаў вячэрні змрок. У хатах пачалі запальвацца электрычныя лямпы. На вуліцы таксама заззялі агні.

Па твары майго сябра было відаць, што ён ахоплены незвычайнымі ўражаннямі. Ён чагосьці варушыўся, аглядаўся кругом, а пасля неяк дзіўна запытаў:

— Выбачайце, ці правільна мы едзем? Гэта Крынкі ці што?

— Не, гэта Паўднёвы Востраў.

Мы нічога не казалі аб нашых пераменах, нам цікава было паглядзець, як гэта ўсё ўспрыме наш госць.

Калі мы ўехалі на вуліцу, нашага сябра аж падносіла ад хвалявання — у кожнай хаце грала радыё.

— Значыць, Востраў і электрыфікаваны і радыёфікаваны. Нічога тут не пазнаю. Усё цяпер тут інакшае. Быццам, маладзее вёска...

Родныя, брат і сястра ўжо чакалі каля хаты дарагога госця, якога не бачылі 19 год. Тут жа, на вуліцы, пачаліся абдымкі, пацалункі, поціскі рук. Пацяклі слёзы радасці, слёзы любві да свайго роднага і каханага брата.

— А мама наша, — з плачам гаварыла сястра, — так і не дачакалася цябе. Перад смерцю ўспамінала, так цябе хацела бачыць.

Праз некалькі хвілін прыйшлі суседзі, сваякі і сябры прыехаўшага. Пачаліся цікавыя размовы, успаміны.

— А скажыце, як цяпер жывуць мае таварышы? — звярнуўся наш госць да прысутных і стаў называць іх прозвішчы.

— Яны жывуць у Беластоку. Маюць уласныя дамы. А дзеці іх вучацца ў сярэдніх школах, — пачуў ён у адказ.

— Ведаеш, Ваня, прыўзнятым голасам загаварыў вусаты яго швагер, — цяпер у нас зусім інакш. І газоўкі няма, і лапцей няма, і пастухоў, і жорнамі не мелюць, і зарабіць ёсць дзе, і цапамі менш малоцяць, а збожжа жнецца не сярпом, а жняяркаю і касою, ды сеяць збожжа пачынаюць сеўнікам, і нават тэлефон у нашай вёсцы цяпер ёсць.

— Як усё перамянілася, як моцна перамянілася, — захапляўся наш сябра. — Ах, каб мой тата ўстаў цяпер з магілы і ўбачыў усё гэта

Позна наш госць пайшоў спаць, бо тут і выпіўка, і спеў, і цікавасці, і жарт. Раніцаю майго сябра абудзіла машына, якая прыехала забіраць рабочых на працу ў Беласток.

І гэта яго моцна зацікавіла: калісьці ў Востраве не было дзе зарабіць, а цяпер завязуць на працу і назад прывязуць.

Надвячоркам нашаму госцю захацелася прайсціся з намі па вёсцы. Ішлі мы павольна, наш госць уважліва разглядаў будынкі, панадворкі і людзей. Звярнулі яго ўвагу шыльды Прэзідыума ГРН і вясковай крамы.

— Значыць, па запалкі і соль не трэба ехаць у Крынкі і гміну маеце ў сваёй вёсцы?

Раней у Востраве сяляне не мелі дзе збываць малака. І тое, што цяпер людзі нясуць прадаваць малако дзяржаве, і тое, што млечаром з'яўляецца Яська Путкаў, які забіты быў у мінулым нястачамі, а цяпер жыве ў новай прыгожай хаце, нашага госця асабліва ўзрушыла.

Спыніліся мы каля новай прыгожай школы. Наш госць заглядзеўся на будынак. Да нас далучыўся адзін з яго былых калег. Ён таксама дакінуў некалькі слоў аб пераменах у жыцці сялян.

— У нашай вёсцы цяпер, брат, 50 падпісчыкаў газет. Значыць культуры больш цяпер у нас, нават жэняцца, дык больш глядзяць на адукацыю, чым на багацце.

— А ці ты знаеш, што кожны год канчае 15—20 чалавек 7 класаў, што ёсць шмат выпускнікаў сярэдніх школ, а некалькі чалавек нават закончыла вышэйшыя ўстановы! Цяпер амаль у кожнай прафесіі знойдзеш чалавека з нашай вёскі.

— Ёсць з нашай вёскі інжынеры, тэхнікі, механікі, журналісты, настаўнікі, афіцэры, міліцыянеры,ураднікі, аграномы. А колькі працуе і жыве людзей у горадзе — дык ужо нават нялёгка палічыць.

— Мы, братуха, — цягнуў далей, нават царкву пабудавалі за народнай улады — а санацыя, як сам ведаеш, не давала дазволу.

— Цяпер жыць і не ўміраць, — радасна прагаварыў наш субяседнік. Толькі бяда, што мы ўжо старыя.

Наш госць уздыхнуў глыбока і лаканічна дадаў:

— Жыццё маладзее, і ў гэтым шчасце.

М. РАКІТА

Рэцэнзія аб адной кнізе

Аб чым піша Жан Поль Сартр

Вельмі часта гаворыцца ў нас аб экзістэнцыялізме. Экзістэнцыялізм, проста сказаць, увайшоў у моду.

Побач таго замацаваліся яшчэ другарадныя, аднак не менш з гэтым звязаныя такія з'явы, як: жыццёвы песімізм, асаблівы стыль у мастацтве і маладыя барады, якія нібыта носяць французскія экзістэнцыялісты.

Сёння, пры дапамозе нашых выдавецтваў, можам пазнаць экзістэнцыялістаў з іх твораў.

Стваральнікам сучаснага экзістэнцыялізма з'яўляецца французскі філосаф і белетрыст Жан Поль Сартр. Нядаўна выдавецтвам «Чытэльнік» быў выданы зборнік апавяданняў пад загалоўкам «Мур».

Аб чым піша Сартр у сваіх апавяданнях? Аўтар перадае шмат перажыванняў чалавека прысуджанага на смерць, які знаходзіцца паміж такімі ж прыгаворанымі, як і сам. І вось перад самай смерцю герой дайшоў да вываду, што ўсё тое чым жыў дагэтуль, за што змагаўся, не мае ніякага сэнсу.

Усё, што яго акружае, яму здаецца смешным і абсурдным. Смешнай і абсурднай здаецца яму таксама павага, з якою падыходзяць да жыцця і тыя, што яго судзяць і тыя, што застаюцца на свабодзе: усе ж яны, хоць крыху пазней ад героя, таксама памруць. Герой адкідае ўсе чалавечыя вартасці.

Не хвалюе яго нават здрада прыяцеля.

Жыццё прыяцеля таксама, як і яго жыццё не мае найменшага значэння.

У іншых апавяданнях аўтар раскрывае нам свет сапсаваных людзей, варыятаў і г. д. Сваімі апавяданнямі аўтар быццам бы хацеў выказаць думку, што: у адносінах да абсурднасці правоў і вартасці, выдуманых людзьмі, унутраны свет гэтых людзей нічым не розніцца ад свету людзей маральных. Калі прачытаеш зборнік апавяданняў, паўстае пытанне, як паставіцца да закранутых Сартрам праблемаў.

Польскі пісьменнік Ст. Дыгат поўжартам адказаў на дзівацтвы экзістэнцыялізма: «жыццё надта кароткае, ды нашто ж яго яшчэ гідзіць».

Факт, што пытанні аб сэнсе існавання, аб асноўных інтарэсах існавання, нараджаюцца там, дзе творчую працу заступае бяздзейнае сузіранне.

Там, дзе жыве запал да працы, творчы энтузіязм, усё з'яўляецца зразумелым і такія пытанні зусім не існуюць.

УЛ. ПАУЛЮЧУК

ПЕРШЫЯ КРОКІ

Цяжка часам назваць дзень, месяц, калі чалавек зрабіў першыя крокі ў самастойнае жыццё, калі стаў дарослым. Пра Надзю Гаўрылюк— выпускніцу Бельскага Педагагічнага ліцэя — можна сказаць, што гэтыя першыя крокі яна зрабіла нядаўна ў сямігадовай школе ў Курашаве (Гайнаўскі павет).

Першыя дні ў школе — гэта дні, якія запомняцца Надзі на ўсё жыццё. Яна пераступала парог класа з вялікім хваляваннем, з няўпэўненасцю, з нейкай боязню. Уяўляла сабе, колькі нечаканасцей можа адбыцца ў яе навічка-настаўніка. Аднак старалася не паказаць сваю збянтэжанасць, сваё вялікае хваляванне.

— Праяві нервовасць, — гаварыла Надзя Гаўрылюк, — зрабі неасцярожную заўвагу вучню — і нармальны ход заняткаў будзе парушаны. А тут і актыўнасць трэба падтрымліваць, і зразумела, жыва тлумачыць урок. Яна ўвайшла ў клас і пачала весці ўрок беларускай мовы ўпэўнена, цікава. Імкнулася, каб правясці яго як найбольш паспяхова.

І ўжо на першых уроках Надзя Гаўрылюк адчула, якой цяжкай і складанай ёсць педагагічная праца.

«Калі ж я авалодаю гэтым майстэрствам, калі ж я буду весці ўрокі так, як мае настаўнікі з Педагагічнага ліцэя» — думала Надзя ўяўляючы сабе ўсю адказнасць настаўніцкай працы.

Надзя чуе добрае слова ад старэйшых настаўнікаў, адчувае апеку і дапамогу ўсяго настаўніцкага калектыву, яна ўпэўнена, што з першых дзён самастойнай працы ў школе ўвайшла ў дружную педагагічную сям'ю. І гэта ўзнімае яе настрой, улівае веру ў свае сілы, дапамагае адчуць радасць і прыгожасць працы. У добры час!

М. ХМЯЛЕУСКІ

У Баброўніцкай школе

Вучні пачатковай школы ў Баброўніках са сваімі настаўнікамі Мікалаем Бакалушыным і Галенай Кавалеўскай.
фота — а. а.

Спорт

ВЯСКОВЫ АСІЛАК

У аколіцы лічылі Васю Рубашэўскага асілкам. Цікава мне стала, што ён за чалавек? Я пастанавіў наведаць хутар ля Орлі, дзе жыве Вася. Васі не было дома.

Я пастанавіў чакаць на яго. Мне здавалася, што раптам я ўбачу высокага, рослага, плячыстага чалавека. І ў той жа момант перада мною вырас невялікі, шчуплы хлапчына.

— Вы, здаецца, да мяне? — ветліва спытаў. — Я Васіль Рубашэўскі — праказаў ён, падаючы руку. Маё здзіўленне перайшло ў крайнасць.

Якім чынам, гэты сухарлявы юнак — вясковы асілак? Не, не, гэта дык ужо не, — думкі супярэчылі факту.

Перш за ўсё, я спытаў Васю пра рост і вагу.

— Рост мой — 162 см., а важу 56 кілаграмаў — адказаў ён і міла ўсміхнуўся. Званне асілка прысвоіў сабе вельмі проста. З наймалодшых гадоў ён скакаў, бегаў на выперадкі з вясковымі хлопцамі. Пасля пайшоў у школу. Тут знайшоў сабе такога ж самага, які і сам, аматара спорту Сымона Русіновіча з Орлі. Разам з ім практыкаваліся на трапецыі, трэніравалі бег, самі зрабілі штанг — кожную вольную хвіліну выкарыстоўвалі на трэніроўкі.

Неўзабаве Русіновіч вылучыўся на першае месца, з поспехам перайшоў да агульнапольскай каманды штангістаў. Рубашэўскі быў пакліканы на вайсковую службу. Адслужыўшы і вярнуўшыся дамоў запісаўся ў ЛЗС і распачаў сістэматычна трэніравацца. У сакавіку 1958 г. прыняў удзел у спаборніцтвах вясковых штангістаў у Беластоку. Калі Рубашэўскі выйшаў на сцэну, не разбудзіў зацікаўлення. І толькі тады, калі гэты невялікі, хударлявы хлопец падняў 111 разоў 30-кілаграмовую гіру (іншыя падымалі 90 разоў), спартзала запоўнілася хваляй апладысментаў і ўзрыўчатым гулам публічнасці. Рубашэўскаму прысвоена званне чэмпіёна ваяводства. Пасля таго паехаў на цэнтральныя спаборніцтва ў Варшаву, дзе вылучыўся на трэцяе месца.

У пакоі на сценах вісяць дыпломы, якія падбадзёрваюць Васю Рубашэўскага, натхняюць яго да далейшай працы. Ён сарганізаваў у Орлі 12-ціасабовую каманду штангістаў, якая адрамантавала сабе залу, зрабіла памост, атрымала сапраўдны штанг і паясы для заняткаў. Рубашэўскі прайшоў адпаведны курс, а зараз праводзіць заняткі з хлопцамі і сам трэніруецца. У сучасны момант падрыхтоўваецца да новых спаборніцтваў, здабываць новыя званні і дыпломы.

Вася Рубашэўскі на трэніроўцы.

Тэкст і фота — А. А.

Добрае самаадчуванне залежыць ад нас саміх

Добрыя ўражанні маюць здаровы ўплыў на чалавека

Кожны з нас мае тую зброю, пры дапамозе якой можна мець добрае здароўе. Гэта — моц добрых уражанняў і перажыванняў. Добрае псіхічнае самаадчуванне выратоўвае наш арганізм не ад адной хваробы, садзейнічае выздараўленню чалавека ад многіх хвароб, якія ўжо ўкараніліся ў нашым арганізме.

Добрыя ўражанні прыносяць нам двоякую карысць: па-першае яны замяняюць нам непрыемныя перажыванні, якія трымаюць наш арганізм у напружанасці і прыводзяць да нежаданых вынікаў, а, па-другое, самі ўплываюць станоўча на дзеянне гармонаў, якія садзейнічаюць роўнавазе ў функцыі цэлага арганізма.

Калі ўмовы, у якіх мы выхоўваліся, не дазвалялі нам набыць такія рысы характару, каб умець адчуваць радасць жыцця, то яшчэ не позна пачаць гэтыя ўласцівасці сабе прывіваць.

А) Трэба быць уражлівым на штодзённыя, простыя справы. Не трэба прывыкаць да таго, што толькі нешта «незвычайнае» можа зрабіць табе прыемнасць. Жыццё становіцца цікавай прыгодай, калі навучымся жыць, як, напрыклад, жылі вялікія даследчыкі прыроды. Яны ўвесь час захапляліся цудоўным светам фарб, гукаў і пейзажаў, да якіх мелі такі ж доступ, як і мы. Натураліста Энгліша здзіўляў і цікавіў увесь навакольны свет. Ён не прызнаваў легкавых машын, таму што многа больш мог убачыць, калі ішоў пехатой. Ён ведаў кожную расліну, кустарнік, дрэва. Ведаў, дзе цвітуць самыя прыгожыя палявыя кветкі, ведаў, як падысці да лісы так, каб яна сама адкрыла сваё замаскіраванае сховішча. Аднойчы ён усю другую палову дня прысвяціў назіранню за павуком. Калі яму патрэбны былі грошы, ён выступаў з цікавым дакладам ці пісаў які-небудзь значны артыкул. Але, не патрабуючы многа грошай, ён адчуваў сябе багацейшым, чым Форд і Ракфелер разам узятыя.

Зразумела, што не ўсе мы можам быць такімі людзьмі, як Энгліш, але можам усё ж выхаваць у сабе ўменне знаходзіць радасць у простых рэчах, якія ўвесь час нас акружаюць.

Прыгожыя румынскія дзяўчаты. фота — ЦАФ

Б) Трэба старацца пазбегнуць пастаяннага прыслухоўвання да таго, ці твой «матор» добра функцыяніруе.

А ёсць многа людзей, якіх не пакідае думка, што нешта ў іх арганізме не функцыяніруе нармальна. Яны ўвесь час прыслухоўваюцца, ці раптам не забаліць якая-небудзь частка цела. Людзі такой катэгорыі, прачынаючыся раніцай, пачынаюць дзень пытаннем: што мне сёння будзе балець? Нарэшце, такі чалавек знаходзіць орган, які ён пачынае лічыць хворым. Канцэнтруе ўсю сваю ўвагу на гэтай частцы цела. А хутка і на самай справе гэты орган аказваецца хворым.

В) Трэба навучыцца любіць свой занятак.

Калі чалавек любіць сваю прафесію, то ўвесь час на працы ў яго будуць ствараццa добрыя ўражанні і ён не будзе адчуваць сябе такім стомленым.

Г) Трэба любіць людзей, з якімі маеш зносіны.

Цікавым супадзеннем з'ўляецца тое, што многа людзей, якія хварэюць у сувязі з непрыемнымі перажываннямі, не любяць людзей, усіх, пачынаючы ад невядомых ім кіраўнікоў, а заканчваючы самым блізкім суседам.

Д) Трэба старацца прывыкнуць да добрага настрою.

У сямейным жыцці вельмі важным з'ўляецца ўвядзенне ў звычку сямейных адносін мілыя і спакойныя размовы.

Каб не шкодзіць уласнаму здароўю, добраму самаадчуванню дзяцей, а таксама рабоце стрававальнай сістэмы, трэба пазбегнуць пры прыёме ежы выкладвання розных бед, турбот, падазрэнняў і г. д. Нельга дапускаць, каб у штодзённых адносінах не было месца на жарт, на добрае, мілае слова.

Е) Трэба цікава і рацыянальна выкарыстоўваць свой час.

А некаторыя людзі жывуць у пастаянным чаканні нечага ў будучым, тым самым яны губляюць каштоўны час жыцця.

Вось, напрыклад, малады чалавек, які ў сярэдняй школе думае аб універсітэце. Потым — аб будучай сваёй прафесіі. Калі яе ўрэшце атрымае, чакае шчасця, калі ажэніцца і заложыць сваю сям'ю. Усё жыццё ён праводзіць у чаканні і ў канцы канцоў надыходзіць такі момант, калі жыццё нічога ружовага не абяцае. І вось чаканні, мэтай якіх была будучыня, замяняюцца ўспамінамі вакол прошлых «добрых» момантаў жыцця.

Зразумела, што мы павінны рабіць планы на будучыню, марыць, але празмернае заглянданне ў будучыню цягне за сабой непакоенне і турботы.

Самым шчаслівым момантам з'ўляецца момант, у якім мы жывем. Каб найлепш забяспечыць нашу будучыню, трэба ўмець правільна ацэньваць час, у якім мы жывем, добра арганізаваць сабе жыццё, не рабіць яго больш цяжкім, чым яно ёсць на самай справе. Б. Ч.

Аграном раіць

Грам. Калясінскі з Дуброўскага павета пытае: Якія якасці характэрны для каня бельгійскай пароды?

Дарагі чытач! Конь бельгійскай пароды з'яўляецца канём халаднакроўным, цяжкім, малярухлівым, з сонным тэмпераментам. Не надаецца гэты конь пад сядло, а надаецца да цяжкага транспарту. Бельгійскі конь паходзіць з нізін Заходняй Еўропы, з раёна канала Ламанш. У гэтых аколіцах некалькі стагоддзяў таму назад былі цяжкія дзікія коні, якія потым асвоіліся, дзякуючы культурнай гадоўлі. Такім чынам утварылася халаднакроўная раса. Такі конь важыць 750—1.000 кг, мае кароткія ногі, мяккі хрыбет, звіслы круглы і раздвоены зад. Бельгійскія коні гадуюць у Германіі (называюць іх рэнскімі бельгамі), а таксама ў Даніі, Швецыі і СССР. У Польшчы большая частка халаднакроўных коней выгадавана шляхам скрыжавання мясцовай кабылы з рэнска - бельгійскім жарабцом. Такія змешаныя коні гадуюць найбольш на Памор'і і ў Лавіцкім павеце.

ВІТАЛІ МІРОН

Куток гаспадыні

Марынаванне агуркоў

Перш за ўсё трэба рассартаваць агуркі па велічыні і добра іх памыць. Вялікія агуркі можна парэзаць на кружочкі таўшчынёй 1.7 сантыметра. У літровы слоік пакласці лаўровы ліст, невялікі струк чырвонага перцу, 5 штук гваздзікі і некалькі зерняў чорнага духмянага перцу. Затым пакласці агуркі і заліць марынадам.

Для прыгатавання аднаго літра марынаду бяруць 560 грамаў шасціпрацэнтнай воцатнай кіслаты. 300 грамаў вады, 80 грамаў цукру, 35 грамаў солі, 2 грамы хрэну, некалькі лістоў чорных парэчак, 4 грамы зеляніны пятрушкі, 3 грамы эстрагону, 3 грамы кропу, 2 грамы лаўровага лісту і 7 грамаў часнаку.

Прыправы кладуць у слоік паміж агуркамі, а цукар, соль і воцатную кіслату раствараюць у вадзе і заліваюць ёю агуркі. Затым слоікі шчыльна закрываюць бляшанымі крышкамі і кіпяцяць у вадзе: літровыя — на працягу 5—7 мінут, а трохлітровыя — 20 мінут і адразу ж ахалоджваюць у вадзе.

Джэм

Да варэння джэму найлепш надаюцца яблыкі ранеты, якія добра разварваюцца. Каб узбагаціць гэтыя яблыкі кіслатой, трэба даць на 1 кг. цукру, узятага да вырабу джэму, 1—2 лімоны, або лімоннай кіслаты. Яблыкі абіраем ад сэрцавіны і лупін. Потым укідаем у заквашаную вінным квасам ваду, каб не пачарнелі. Асобна лупіны яблык і сэрцавіны трэба пераварыць у вадзе (20 мінут), разам з парэзанымі лімонамі. Вывар гэты працэджваем і ў ім (а не ў вадзе) распускаем цукар. Цукру даем у прапорцыі 600 грам на 1 кг ачышчаных яблык. Вывар з цукрам варым так доўга, пакуль атрымаецца празрысты колер. Потым абабраныя і нарэзаныя яблыкі ўкідаем у празрысты вывар і варым пакуль згусцеюць

ШЛЯХЕЦКІЯ ГОСЦІ

(Працяг са стар. 3)

Была і квашаніна дужа смачная, капуста тушоная і ў смятане, а і агуркі кісла - салёныя, а і кілбасы беларуска - шляхецкія, таксама шынкі, парасяты, куры, індыкі і пара зайцаў, штукаваных салам.

Пасля падалі колькі вялікіх місаў крупені варанай са свінінай, бліны, зразы, і Бог ведае якія яшчэ прысмакі.

Пілі ды елі шляхты і шляхцянкі, елі ды пілі тыркаючы патаемна пальцамі у бруха «Ці не досыць ужо?»

У хаце зрабілася душна. Вокны былі і ўзімку і ўлетку наглуха забітыя з прычыны вялікіх маразоў узімку і плягі мухаў улетку. Гасцей ахапіла парнасць ад добрага і шматлікага пачастунку.

Гаспадар чакаў гэтага моманту. Устаў першым з-за стала і агаласіў:

— Пшэпрашам, панове! Чым былі багаты, тым і дзяліліся, выбачайце!

Госці загручэлі табурэтамі, засоўгалі зэдлікамі і пачалі падыходзіць да пана і паненак Чуб-Цяпілаў дзякаваць, цалуючыся.

Чуб-Цяпілы толькі і сыпалі ў адказ: «Няма за што».

Але скончылася гэта. Сталы і зэдлікі рассунулі па кутках, хата зрабілася вольнай. Завялі грамафон, (які даўно чакаў гэтага на камодзе) і пайшлі ў танец. Адчынілі хату і сенцы. Знадворку пацягнула халодным паветрам і асвяжыла ўсіх. Усе пачулі сябе ажыўлена-рэзвымі, вясёлымі...

Між іншымі скакаў старанна з Няміранкай Мамерт, хоць мешкавата выглядаў у танцы: Уршуля паміж маладых хлопцаў была ў модзе, — сам Чуб-Цяпіла кругавароты з ёю скакаў Лявоніху, адкінуўшыся неяк нагамі і галавой ад яе, а таліяй прыгарнуўшыся надта блізка, твар на бок скрывіўшы, прыпяваў нешта вясёлае і моцна тупаў у такт нагамі. У той час муж Уршулькі — Стаська — ціха са старым Падлубінскім гутарыў аб палітыцы. Пані Лычкоўская раду нейкую давала пані Жарабчысе, як лячыць уздутую жывёлу.

Гаворка, шум, гвалт, грукатанне, скокі, спевы, грамафоннае хрыпенне, гопканне — цягнулася далёка за поўнач. Весела было ўсім...

Пасля зноў паставілі сталы пасярод хаты ды паселі, а гаспадыні прынеслі, як было дакляравана ў запрашэнні, бліны аўсяныя з гусіным шмальцам, кісель з маслам, яблыкі пячоныя з салодкім малаком.

Кожны еў добра, не слухаючы і не пытаючыся нават бруха, бо кожны ведаў, што дамоў прыдзецца ўжо ехаць, скакаць не трэба, дык няма патрэбы і лёгкім сябе трымаць. Не адставалі ў гэтым перакананні ад іншых і паны Лычкоўскія.

Туп-туп-туп-туп... стучэлі падковамі конікі з Залычча, вязучы ў калёсах Мамерта з маткай-паняй і, ў каламашцы, ззаду за імі, Уршулю са Стаськам.

Цёмна. Пырскае дождждык, часам галінкі беразняку сцёбаюць седаком па разгарачоных тварах — ім гэта прыемна. Яны, ўкруціўшыся, дрэмлюць, калаюцца...

Пад п'яную галаву Мамерт скіраваў каня на бок, дзе была калдобіна з вадой... Раптам... нехта в я р к н у ў і змоўк. Пярэднія калёсы спыніліся, ваўтузяцца нешта, сапяць.

Што гэта, ці не разбойнікі?!

Не. Гэта пані-матка, дрэмлючы, занадта раскалыхалася ў бакі, дык, як конь звярнуў з дарогі, яна, як пампушка, як клубок, уся абверчаная буркамі, коўдрамі і хустамі. звалілася ў калдобіну і з перапугу вяркнула.

Саскочыў Стась, адшукаў яе напалову ў вадзе і змоклую выцягнуў. Мамерт і Уршуля трымалі коней. Усадзілі паню-матку назад, уздыхнулі колькі разоў з прычыны гэтага няшчасця. Ехалі далей...

Туп-туп, тупа-туп... конікі тупалі, мерна вязучы ў Залычча спячых гаспадароў.

Колькі вёрст праехалі ціха без здарэння.

Вось вёска Азаднікі. Конікі з'ехалі ўніз з гары, праехалі мост — едуць на гару.

Раптам — што гэта? Задні конь стаў, бо напхнуўся на калёсы.

Стась спытаўся ў Мамерта:

— Ну што-ж, заснуў там?

Адазвалася пані-матка:

— Конь з пярэдняй парай калёс неяк адчапіўся і пайшоў.

— Дык што гэта такое? Чаму? — пытаўся Стась трывожна:

— А нічога — спакойна казала матка, — гэта шворан выехаў, дык і асталіся... але, дзякуй Богу, і Мамерт ёсць ужо! — закончыла яна.

І праўда, той прыйшоў сам і прывёў каня.

Стась злез з каламашкі, панатужыліся разам з Мамертам і ўсчапілі шворан на месца.

Ехалі далей. Прайшоў сон ад страху і нязвыклых здарэнняў (а пані - матцы дык і холад ад мокрай адзежы дакучаў).

Але вось бліснула святло з акна фальварку Залычча. Гэта стары пан Лычкоўскі пры лямпе з работніцай і парабкам адмаўляюць ружанец за шчаслівы зварот сваіх родных.

Чу! Загучэлі на дварэ калёсы і затарабаніла каламажка. Схапянуўся стары... Вось і яны, дзенькі Табе, Божа! — казаў, і, паспешна кульгаючы, паспяшаў адчыніць ім дзверы.

АНТОСЬ З ЛЕПЛЯ

Рыхтуюцца да 40-ой гадавіны Камсамола

Гурткі Саюза Сялянскай Моладзі ў Піліках, Краснай вёсцы і Сабятыне, рыхтуюцца да святкавання 40-ой гадавіны Камсамола. Моладзь рыхтуе багатую мастацкую частку, вывучае песні, танцы, арганізуе забавы.

Будзе новая малачарня

У Дуброўскім павеце развіваецца ў першую чаргу сельская гаспадарка. Дагэтуль яшчэ няма тут ніводнага прадпрыемства перавырабу сельскагаспадарчых прадуктаў. У 1959 г. будзе пабудавана тут малачарня, якая штодзень будзе вырабляць малочныя прадукты з 30 тысяч літраў малака.

А настаўнікаў найбольш

З вёскі Новаберазова і Курашава ў Гайнаўскім павеце выводзіцца шмат розных спецыялістаў. Ёсць афіцэры, міліцыянеры, інжынеры, тэхнікі, лекары. Але найбольш ёсць настаўнікаў. Курашава дало 8 настаўнікаў, а Новаберазова больш 10.

Антон Плева вучыцца

Антон Плева жыве ў вёсцы Курашава (Гайнаўскі пав.) і памагае гаспадарыць свайму брату Уладзіміру. Ён у сваёй вёсцы закончыў 7 класаў пачатковай школы і далей не меў магчымасці пайсці вучыцца, хаця вучыцца вельмі хацеў. Ён пастанавіў вучыцца завочна. Такім чынам здаў экзамены за 8 і 9 класы ў Беластоку. Цяпер ён з'яўляецца слухачом 11 класа вячэрняй школы ў Гайнаўцы куды ездзіць на лекцыі 4 разы ў тыдзень.

Дзякуючы сваёй настойлівасці і жаданню здабыць як найбольш ведаў, ён атрымае сярэднюю адукацыю, што безумоўна дапаможа яшчэ лепш яму гаспадарыць. З яго павінна ўзяць прыклад уся моладзь.

Сельскагаспадарчая школа ў Малінніках і Зубаве

Ад 1-га лістапада пачнуць працаваць сельскагаспадарчыя школы ў Малінніках і Зубаве ў Бельскім павеце. У Зубаве запісалася ў школу 24 сялян, а ў Малінніках 33.

Дарожны пірат

Які ж гаспадар не любіць свайго каня, асабліва, калі ён да гэтага каня прызвычаіўся, ведае ўсе яго якасці! Адным словам, у сапраўднага гаспадара конь — гэта як бы член сям'і. Першая думка ў гаспадара, калі ён устае раніцай: конь.

— Пайду падсыплю аброку, няхай пад'есць.

Калі ён позным вечарам намераны ўжо легчы спаць, абавязкова зойдзе да каня і падложыць яму ў катух сена:

— Еш, дужэйшы на заўтра будзеш.

Менавіта так любіў свайго каня Міхась Баршчэўскі з Рыбакоў Беластоцкага павета. А каня ён меў слаўнага. Неаднойчы ноччу Міхась вяртаецца з далёкага Беластока. Ён можа смела спаць. Конь з дарогі не саб'ецца. Разумнага каня меў Міхась. Бывала, выйдзе Міхась за вёску і толькі падасць голас, а конь застрыжа вушамі, заіржыць і бяжыць да свайго гаспадара з адлеглага пасбішча.

Меў Міхась добрага каня і страціў яго.

А здарылася гэта так. Паехаў аднойчы Міхась з жонкай у Міхалова на кірмаш. Едзе ён вузенькай, соннай вулічкай, якіх шмат у Міхалове і раптам бачыць, грузавік гоніць насупраць.

— Куды ж ён едзе? — падумаў Міхась. — Тут жа адзін кірунак руху. А машына набліжалася рэзкімі зігзагамі. Міхась саскочыў з воза, і хоць конь не баяўся машын, узяў яго за храпы.

Не памагло, шафёр нават не спыніўся, ехаў проста на каня. Што далей адбылося, Міхась не памятае. Калі падняўся з зямлі, над ім стаяла жонка, заламаўшы рукі, а побач ляжаў яго адзіны любімы конь з пераломанай нагою і моцна стагнаў. Машына падвоіўшы хуткасць схавалася за паваротам.

Абняў Міхась каня за шыю, глянуў у яго памутнеўшыя вільготныя вочы і горка, горка заплакаў.

Дарожным піратам аказаўся шафёр Дзяржаўнага прадпрыемства вясковых работ у Беластоку — Шпайдлер. Ён быў п'яны. Разам з ім ехаў дырэктар гэтага ж прадпрыемства. Праз некалькі дзён каня забралі на бойню. Міхась пачаў старацца аб адшкадаванні. Быў і ў дырэктара прадпрыемства. Справу хацеў вырашыць палюбоўна. Аднак дырэктар адказаў, што ён нічога не заплаціць, а калі Міхась хоча, дык няхай падае ў суд.

Невядома, як вырашыцца гэтая справа. Следства вядзе Павятовая камендатура МО ў Беластоку.

Дакуль яшчэ дарожныя піраты будуць прыносіць няшчасце людзям? (вб)

Авантурыст за кратамі

Яшчэ ў мінулым годзе ў вёсцы Журобіцы, Сямяціцкага павета нівоДная забава не адбылася спакойна. Тут заўсёды біліся і рэзаліся. Авантуры на забавах пачынаў мясцовы хуліган, заправіла Вацлаў Касоўскі. Ніхто яму не супраціўляўся, бо ўсе яго баяліся. Дайшло да таго, што Касоўскі пачаў пераступаць людзей на дарогах.

Паводзінамі Касоўскага зацікавілася ў канцы канцоў міліцыя. За хуліганства ён атрымаў 2 гады турмы. З таго часу ў аколіцы стала спакойна. Забавы адбываюцца вельмі культурна, ніхто не б'ецца. (вб)

Дыскусійны клуб аматараў савецкіх кінафільмаў у Гайнаўцы

Хто ж з нас не любіць савецкіх кінафільмаў! Нажаль, яны не так ужо часта дэманструюцца.

Дзеля таго, каб насельніцтву стварыць магчымасць глядзець гэтыя фільмы, Павятовае праўленне ТПП-Р у Гайнаўцы арганізавала дыскусійны клуб аматараў савецкіх кінафільмаў. Фільмы гэтыя будуць дэманстравацца кожны панядзелак у зале кіно «Вольнасць».

Жыхары Гайнаўкі з вялікім задавальненнем успрынялі вестку аб арганізаванні дыскусійнага клуба. (вб)

Смяротная забава

Усе мы добра ведаем, што музыкі — гэта адзіная забава моладзі, пражываючай на вёсцы. Нажаль, не заўсёды і не ўсюды.

15 верасня г. г. у Падградзісках (Дуброўскі павет) у часе забавы хлопцы, добра падвыпіўшы, пачалі біцца.

А было гэта так. У 2 гадзіны пасля поўначы 20-гадовы Антон Карповіч, 18-гадовы Тадэуш Станкевіч і 20-гадовы Вітальд Петраш накінуліся на 24-гадовага Мар'яна Вайткевіча і пачалі яго біць. Калі ўжо добра збілі, тады яшчэ Антон Карповіч схапіў за стальвагу і моцна ўдарыў непрытомнага Мар'яна. Удар аказаўся смяротным. Трое маладых хуліганаў разам з забойцам Карповічам знаходзяцца ў турме ў Беластоку. (аб)

Супольнымі сіламі

У Гродзіску ў Семяціцкім павеце, ужо некалькі год існуе пункт аховы здароўя. Жыхары акалічных вёсак вельмі задаволены з гэтага пункта.

Бо і сапраўды, кіраўнік пункту аховы здароўя — лекар Балеслаў Кэнсы старaецца добра працаваць і праяўляе вялікую дбайнасць аб чалавека.

Яшчэ да гэтага года, працаўнікі пункту аховы здароўя мелі вельмі дрэнныя жыллёвыя ўмовы. Таму жыхары Гродзіска і аколіц пастанавілі грамадскім спосабам пабудаваць ім жыллёвы дом. У мінулым годзе распачалі зборку складчын. Сабрана каля 43 тысяч злотых. Дапамагла і дзяржава. Дом ужо будуецца. Грамадскім чынам людзі выконваюць на будове шмат нефаховых прац.

Незадоўга працаўнікі пункту аховы здароўя будуць жыць у новым, выгодным доме. У гэтым жа доме будзе таксама змяшчацца кабінет зубнога лекара. (вб)

Якія газеты і журналы можна выпісаць

з Савецкай Беларусі на наступны год

Цэннік Прадпрыемства кальпартажу замежных выдавецтваў «Рух», прадбачвае на наступны год такія беларускія пазіцыі:

1. «Беларусь»
2. «Бярозка»
3. «У дапамогу настаўніку»
4. «Вясёлка»
5. «Известия Академии наук».
   а) серия общественных наук (на рускай мове)
   б) серия биологических наук (на рускай мове)
   в) серия физико-технических наук (на рускай мове)
6. «Доклады Академии наук БССР (на рускай мове).
7. «Знамя юности» (на рускай мове)
8. «Здравоохранение Белорусии» (на рускай мове)
9. «Звязда»
10. «Зорька» (на рускай мове)
11. Инженерно-физический журнал (на рускай мове)
12. «Калгасная праўда»
13. «Колхозная правда» (на рускай мове)
14. «Камуніст Беларусі».
15. «Комунист Белорусии» (на рускай мове).
16. «Літаратура і мастацтва».
17. «Маладосць»
18. «Настаўніцкая газета»
19. «Піянер Беларусі».
20. «Полымя».
21. «Работніца і сялянка».
22. «Сельская гаспадарка Беларусі».
23. «Советская Белоруссия» (на рускай мове).
24. «Советская отчизна» (на рускай мове)
25. «Савецкая школа».
26. «Фізкультурнік Беларусі».
27. «Физкультурник Белорусии» (на рускай мове)
28. «Чырвоная змена».

Падпіска на савецкі друк прыймаецца на год, паўгода, квартал і месяц. Заказ аплачваецца зверху.

Як паведамляе ўпамянуты цэннік, заказы на савецкі друк не ўказаны ў цэнніку, прыймае да непасрэднага афармлення Прадпрыемства кальпартажу замежных выдавецтваў «Рух», Варшава, Вільча 46.

Падпіску на савецкія часопісы, якія ёсць у цэнніку, прыймаюць усе паштовыя ўстановы і пісьманосцы, а таксама «Рух».

Школьны гурток

У Пачатковай школе ў Тапалянах (Беластоцкі павет) восем год існуе школьны мастацкі гурток, якім нязменна кіруе загадчык школы Вінцэнты Маркевіч. Гэты гурток быў запрошаны на выступленне на ўрачыстай акадэміі, што адбылася 22 ліпеня г. г. у Міхалове ў сувязі са Святам Адраджэння.

У 1952 годзе на элімінацыях школьных мастацкіх гурткоў у Чорнай

Всі вучні — артысты з Тапалян занялі першае месца ў павеце.

Гурткоўцы маюць у сваім рэпертуары шмат беларускіх нумараў — песень і танцаў.

Прыгожа танцуюць: Галя Шкурын, Жэня Анціпюк, Мечыслаў Асташэўскі, Юзік Максімовіч і інш. З кожным годам у калектыў юных артыстаў прыбываюць новыя таленты. (ся)

Самагоншчыкі пад ключом

У апошні час нашыя міліцыянеры праводзяць упартую барацьбу з самагоншчыкамі. Амаль штодзень паяўляюцца ў друку весткі аб выкрыцці міліцыянерамі штораз новых «бімброўняў».

Некалькі дзён таму назад міліцыянеры з мэтай выкрыцця самагоншчыкаў правялі акцыю ў вёсцы Чорная - Сярэдняя, Сямяціцкага павета.

У выніку гэтай акцыі былі выкрыты самагонныя апараты ў Сцяпана Стэльмашчука і Тафілі Васільчук з Чорнай-Сярэдняй. Знойдзена таксама самагонка ў Уладыслава Годуна з Чорнае - Царкоўнае.

Адбылася судовая расправа. Сцяпан Стэльмашчук атрымаў 4 месяцы, а Уладыслаў Годун — 1 месяц турмы. (вб)

ГРАМ. МІКАЛАЙ ПАНФІЛЮК — дзякуем за прысланыя адгаданкі.

ГРАМ. І. Б. З РАГОЎКІ — адказ на ваш ліст высылаем поштай.

ГРАМ Ю. М. — Дзякуем за ліст. Чакаем на вас. Калі прыедзеце, справу абгаворым і пастараемся дапамагчы.

„NIWA„

Organ ZG BTSK Adres ZG BTSK: Białystok, ul Manifestu Lipcowego 25 tel 54-14. Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul, Wesołowskiego 1, tel. centr. 37-41, red naczelny i sekretarz 25-89.

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą kwartalnie — 10,15 zł, półrocznie — 20,30 zł, i rocznie — 40,60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 RKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA". Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N B P Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16 Nkł. 5.000 Bltk T-1

Усякая ўсячына

Гультайства — гэта хвароба

Адзін галандскі лекар даказвае, што гультайства, — гэта хвароба, якая асноўваецца на хранічным аслабленні працы мазгоў і мускулаў. Аднак лекару гэтаму не ўдалося знайсці лякарства на лячэнне гэтай хваробы.

Пагодафон

На французскіх чыгунках уведзена новае вынаходства. Пры дапамозе спецыяльных тэлефонных апаратаў, званых пагодафонамі, кожны грамадзянін перад выездам у водпуск можа даведацца аб пагодзе ў той мясцовасці, куды ён збіраецца ехаць.

Амерыканская дэмакратыя

Нялёгкую задачу маюць да вырашэння працоўныя Н'ю-Йорка ў сувязі з выбарамі губернатара Н'ю-Йорка, якія хутка павінны адбыцца. Яны маюць двух кандыдатаў да выбару: кандыдата рэспубліканцаў — караля чыгункі Аверэля Гарымана, або кандыдата дэмакратаў — караля нафты Нэльсана Ракфелера. Хто з гэтых кандыдатаў выграе, невядома. Але няма сумнення, што, так ці інакш, губернатарам будзе мульцімільянер.

Сіямскія блізнюкі

У Лонданскім шпіталі нарадзіліся трайняты. Двое дзяцей зрасліся галоўкамі. Блізнюкі добра сябе адчуваюць. Лекары спадзяюцца, што хутка ім удасца разлучыць блізнюкоў.

Самы магутны катаклізм

Адным з самых магутных у гісторыі катаклізмаў на зямным шары быў выбух вулкана Кракатаў каля Інданезійскіх астравоў, які здарыўся 27 VIII. 1883 г.

Выбух гэты знішчыў востраў — паверхні 450 км, пры чым загінула 26.000 чалавек. Ад выбуху паўстала на акіяне хваля высокая на 15 метраў. Яна змыла з паверхні зямлі самы вялікі на Яве порт Ан'ер Кіло і знішчыла амаль увесь горад. Хваля прайшла праз увесь Індыйскі акіян і яшчэ каля Капштата (Паўднёвая Афрыка), г. зн. у адлегласці 8.200 км мела вышыню двух метраў. Хваля дайшла аж да Амерыкі. Подмух адчуваўся нават у Еўропе. Выбух выклікаў адхіленні ў пагодзе на ўсім зямным шары.

У часе выбуху ўзляцела ў паветра аж да вышыні 50 кіламетраў каля 60 мільярдаў кубічных метраў зямлі і спёртай на парашок скалы. З вострава засталася толькі скала паверхняй каля 2 км.

Найлепшы кухар

Найлепшым кухарам аказаўся дванаццацігадовы Джон Фрыман, які на конкурсе кухараў у Дэвон (Англія) атрымаў першую ўзнагароду за гатаванне найсмачнейшага абеду.

Колькі метэарытаў валіцца на Зямлю

Паводле самых новых доследаў, асабліва савецкіх вучоных, штодзень падае на Зямлю ад 1.000 да 10.000 тон метэарытаў. Яны рэдка даходзяць да самай зямлі, пераважна згараюць у атмасферы.

З замежнага гумару

— Ха, ха, ха! Ці сапраўды вы думаеце, што на тры дні перад першым я маю грошы? (Эпока)

— Маеце шчасце! Тры мінуты таму я кончыў службу. (Эпока)

Скупы

(афганская казка)

Сядзеў скупы ў сябе дома і еў хлеб з мёдам. Зайшоў да яго знаёмы. Скупы замітусіўся, схаваў хлеб, а мёд схаваць не паспеў.

«Ну, нічога! — думае. — Адзін жа мёд ён есці не стане!» — падумаў скупы, і падсунуў госцю мёд:

— Хочаш мядку?

— Вось дзякую! — узрадаваўся госць і пачаў аплятаць мёд.

Доўга цярпеў скупы, нарэшце, ён не вытрымаў і гаворыць:

— Не еш так многа мёду! А то сэрца будзе балець!

Госць ухмыльнуўся:

— Чыё? Тваё?

Які гэта час

Настаўнік пытае ў вучня: — Скажы мне, які гэта час «Учора ажаніўся?»

— Прошлы, — адказаў вучань...

— Вельмі добра. А калі скажу: «Заўтра ажанюся?»

— Тады будзе двужэнства, — адказаў вучань. (аб)

«ЗНАЁМЫ НАПЕЎ»

Чан Кай-Шы, Чан Кай-Шы,
Будзь вясёлым, не трэба смутку,
Чан Кай-Шы, Чан Кай-Шы,
На табе агнястрэльную дудку,
Бачыш, я з табой,
Друг любімы мой,
Чан Кай-Шы, ты заграй,
Ты заграй на Народны Кітай.

Дарэмна «старушка» кідаецца ў шквал,
Дарэмна дружка пацяшае,
А хвалі змываюць гнілы капітал
І след яго з свету знікае.

СТАНІСЛАЎ УЛАДЗІН

мал. Э. Калядэнкі

З НАТУРЫ

Падзея адбываецца ў вясковай хаце, на якой вісіць шыльда «Амбулаторыя».

У першым пакоі сядзяць хворыя і чакаюць доктара.

Інвалід Максім, які працуе тут санітарам, стаіць ля касяка дзвярэй і назірае за парадкам. Ён прыслухоўваецца да размоў і час-ад-часу робіць свае заўвагі.

Уваходзіць доктар. Падыходзіць да яго сын каваля з чырвоным вокам. Доктар адцягнуў вейку, паглядзеў і сказаў: «Эх, і давялося ж табе...»

«Гэта ён за дачкою солтыса наглядзеўся»,— заўважыў Максім.

Доктар ведаў жарты Максіма, таму, не звяртаючы на яго ўвагі, сказаў хвораму: «Шкада вока, другое не купіш». За два злотых не было б гэтай хваробы. Чухаў вока бруднымі рукамі, дык вось і прычапілася бяда. Цяпер павазіцца прыдзецца. Рана і вечарам будзеш закапваць каплі.

— А ў мяне, мілы доктар, горла баліць, голасу не падам, — хрыпіць цётка Мар'я.

— На мужыка замнога крычала, вось і надарвала голас, — адазваўся Максім.

Доктар паглядзеў горла і сказаў: — Халоднай вады напілася, сагрэўшыся, не шкадавала б паўтара залатога, хваробы не было б.

— Бог з табой, доктар, я б дзесяць злотых не шкадавала, каб толькі пазбавіцца мне гэтага ліха — хрыпіць Мар'я.

— У аптэку пойдзеш — больш заплаціш, паласканне і мазь прыпішу, за дні тры павінна прайсці, — паінфармаваў доктар.

— А ў мяне зуб баліць, свету не бачу. Свечку паставіў Мікалаю-угодніку і ўсёроўна не памагае.

— Пакусайся з суседам. Ён нябось, чалавек цвёрды, не па зубах давёўся, вось зубкі і забалелі, — не вытрываў Максім.

Доктар тымчасам глядзіць у рот хвораму і гаворыць:

— Нічога я не зраблю, зубны тут патрэбны. Новы зуб уставіш — стозлатовачкай не абыйдзешся, а за тры злотых было б усё добра.

Убачыўшы, што хворых больш няма, доктар скінуў з сябе халат і пайшоў у хатні абыход.

Хворым хочацца яшчэ паразмаўляць. Яны абступілі Максіма, які так сказаць, бліжэй медыцыны і пайшла гутарка.

— Адукаваны чалавек гэты наш доктар, корань хваробы бачыць, — шыпіць цётка Мар'я.

— Адукаваны, але брахун, — адазваўся сын каваля. Брэша, што за некалькі злотых мы не хварэлі б.

— Галава твая дурная, на кавадла толькі палажыць, — абурыўся Максім. Доктар праўду гаварыў вам, неачэсаным. Кніжачкі санітарна - ўсведамляючыя чытаць трэба.

«Ахоўвай вочы» каштуе 2 злоты, «Як пазбегнуць прастуды» — паўтара залатога, «Беражыце зубы», — тры злотых. Чыталі б вы аб прафілактыцы, тады мне і доктару было б менш вазні з вамі. Тут Максім адвярнуўся і ўзяўся набіваць люльку, паказваючы такім чынам сваю пагарду да людской цемнаты.

Дзядзька Левань

Філасофская крама „Мудрагарпаліца"

(Купляем і прадаем бясплатна)

Зайшоў мудрэц у вёску і прапала ў яго торба. Ён і аб'явіў сялянам: «Або вы знойдзеце мне торбу, або... ужо я ведаю, што зраблю». Так, як мудрэц быў чалавекам вядомым і паважаным, сяляне ўсхваляваліся, пачалі шукаць торбу і, нарэшце знайшлі. Але аднаго з іх узяла цікавасць, і ён сказаў: «Міленькі мудрэц, а што б ты зрабіў, калі б не знайшлі торбу?».

Мудрэц самым спакойным чынам заўважыў: — «Ну што, ёсць у мяне дома стары дыванік; давялося б з яго зрабіць торбу».

* * *

Мудрэц згубіў асла; ён і шукае яго, і ўзносіць удзячнасць Богу. Калі ў яго запыталі, за што ён дзякуе, мудрэц адказвае: «Я дзякую Богу, што я не сядзеў на асле, а то і я б прапаў».

Можа наадварот

Доктар прыпісаў Міколе нейкае лякарства, якое павінна было яго разлучыць з п'янствам. Аднак Мікола не хоча яго піць.

— Чаму вы крывіцеся, калі п'еце гэты лек? — пытаецца доктар.

Піце і думайце, што гэта гарэлка...

— Ведаеце што, лепш вы прыпішыце мне гарэлку, а я, п'ючы, буду думаць, што гэта лякарства. (аб)

Чакаў

Позна ўвечары міліцыянер убачыў вельмі п'янага чалавека, які трымаўся за вугал будынка.

— Што вы тут робіце? — спытаў міліцыянер.

— Чакаю інфармацыі, — адказаў той.

— Што вы хочаце ведаць?

— Хачу ведаць, ці далёка да наступнага вугла. (аб)

Без слоў.

Ці ведаеш беларускую літаратуру

Падаем загалоўкі 10 твораў беларускіх пісьменнікаў. Трэба адгадаць аўтараў паасобных твораў.

Каб прыняць удзел у лясаванні ўзнагарод (10 кніжак) трэба даць адказ не менш, як на 6 загалоўкаў.

Тэрмін дасылання развязак да 25 кастрычніка г. г.